Cena zł 30.—

Tygodnik Gospodarczy

Rok IV Poznań, dnia 24 stycznia 1948 Nr 4

Nowa taryfa pocztowo-telekomunikacyjna

Z dniem 1 stycznia br. weszła w życie nowa podwyższona taryfa pocztowo-telekom. ogłoszona w Dzienniku Taryf pocztowych i telekomunikacyjnych Nr 12 z dnia 2 grudnia 1947 roku.

Dotychczasowe stawki opłat za usługi wykonane przez pocztę, które obowiązywały do końca grudnia ub. roku, były zbyt niskie w porównaniu z cenami artykułów i usług, potrzebnych do utrzymania ruchu pocztowo-telekom., i stały się przyczyną deficytów państw. przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon".

Utrzymywanie taryf na dotychczasowym poziomie byłoby równoznaczne z dalszym pogłębianiem się niedoborów finansowych przedsiębiorstwa, a tym samym *wpłynęłoby hamująco przede wszystkim na tempo odbudowy urządzeń pocztowych i telekomunikacyjnych, zniszczonych prawie całkowicie podczas wojny.* To też *podwyżka* stawek za usługi pocztowo-telekom. stała się poniekąd *życiową koniecznością.*

Tempu odbudowy naszego życia gospodarczego dorównać musi tempo odbudowy urządzeń pocztowo-telekomunikacyjnych. W niedalekiej przyszłości wrócić bowiem musimy do normalnych usług zwłaszcza telefonicznych i telegraficznych w takim zakresie, jak to miało miejsce przed wojną.

„Polska Poczta, Telegraf i Telefon" winna znowu zająć jedno z czołowych miejsc wśród innych poczt krajów europejskich. Oto dewiza naczelnych władz pocztowych i wszystkich pocztowców, znanych nam zresztą z ofiarnej pracy dla dobra Poczty Polskiej i Państwa.

Czytelnikom naszym podajemy poniżej dość obszerny wyciąg *nowoobowiązującej taryfy pocztowo-telekom. i radiofonicznej* w przekonaniu, że wyciąg ten będzie doskonałym podręcznym informatorem dla sfer kupieckich i przemysłu w zakresie usług pocztowo-telekomunikacyjnych.

Niezależnie od tego na specjalną uwagę zasługują pewne inowacje w nowej taryfie a mianowicie:

1. w podwyższonych stawkach opłat dla przekazów pocztowych mieszczą się również opłaty za doręczenie kwoty przekazowej odbiorcy w miejscu jego zamieszkania, pobierane dotychczas przy wypłacie przekazu. Dzięki tej zmianie *odbiorca kwoty przesłanej przekazem pocztowym nie będzie ponosił żadnych kosztów;*
2. opłaty za wpłaty na konta czekowe w P. K. O. jak również wypłaty z tych kont podwyższone zostały o 30%; *zniesiono natomiast dodatkowe opłaty za przelew kwot z przekazów pocztowych na konto czekowe odbiorcy w P. K. O.;*
3. taryfa dopuszcza *przyjmowanie przekazów pocztowych do sumy 50.000,— złotych od prywatnych nadawców* (dotychczas do 20.000,— złotych);
4. *wprowadzono specjalny rodzaj przekazów, tzw. miejscowych przekazów zasilających,* których zadaniem jest umożliwienie nadawcom (urzędom państwowym i samorządowym, instytucjom kredytowym) zasilania się w gotówkę za pośrednictwem urzędu pocztowego ze swego rachunku bieżącego, prowadzonego w instytucji kredytowej poza siedzibą nadawcy. Kwota miejscowego przekazu zasilającego nie może przekraczać 500.000,— zł;
5. *w zakresie telekomunikacyjnym wprowadzono szereg nowych usług,* które w okresie powojennym nie były dotychczas stosowane a mianowicie:

a) telegramy miejscowe,
b) telegramy morskie,
c) telegramy o kilku adresach = TM..... =,
d) wydanie dowodu nadania telegramu na zgłoszone żądanie,
e) rozmowy telef. międzymiastowe abonowane, codziennie o tej samej określonej godzinie,
f) podawanie codziennie abonentowi sieci telefonicznej o pewnej porze dnia dokładnego czasu (opłata miesięcznie 200,— zł),
g) obudzenie telefoniczne abonenta (opłata 20,—zł za każde obudzenie),
w ruchu zagranicznym:
h) rozszerzony ruch telefoniczny prawie ze wszystkimi państwami europejskimi,
i) rozszerzony ruch radiotelefoniczny z krajami pozaeuropejskimi.

W końcu zwracamy czytelnikom naszym uwagę na to, że *stała miesięczna opłata abonamentowa za aparat telefoniczny (główny) w sieciach z taryfą licznikową (automatycznych) nie uległa żadnej podwyżce* (w Poznaniu opłata nadal 600,— zł miesięcznie).

Opłaty za rozmowy miejscowe w sieciach automatycznych podwyższone zostały z 3,— zł na 5,— zł, przy czym *abonenci telef. nie mogą pobierać od osób postronnych za korzystanie z ich telefonów opłaty wyższej niż 8,— zł za każdą rozmowę miejscową pod rygorem zamknięcia telefonów.* W tej sprawie przypominamy dla uniknięcia niemiłych następstw, że Dyrekcja Okręgu Poczt i Telegrafów w Poznaniu ogłosiła swego czasu zarządzenie w prasie codziennej, *o obowiązku umieszczania przez właścicieli lokali publicznych odpow. wywieszki przy aparacie telefonicznym, dostępnym dla publiczności, z napisem: „Rozmowa telefoniczna miejscowa 8,— złotych".*

B. J.

Taryfa pocztowa, telegraficzna, telefoniczna i radiofoniczna

obowiązująca od 1-go stycznia 1948 r.

(WYCIĄG)

I. TARYFA POCZTOWA

Rodzaj przesyłki	Opłata od wagi	zł	gr
1. OBRÓT KRAJOWY			
Przesyłki listowe:			
a) Listy	do 20 g	15	—
	ponad 20— 250 g	25	—
	„ 250— 500 g	30	—
	„ 500—1000 g	35	—
	„ 1000—2000 g	40	—
b) Listy — miejscowe wezwania płatnicze	do 20 g	5	—
a) **Kartki pocztowe**		6	—
b) Kartki pocztowe — miejscowe wezwania płatnicze		3	—
Druki:			
a) nadawane pojedynczo	do 20 g	3	—
	ponad 20— 50 g	6	—
	„ 50— 100 g	10	—
	„ 100— 250 g	15	—
	„ 250— 500 g	20	—
	„ 500—1000 g	25	—
	„ 1000—2000 g	30	—
	„ 2000—3000 g	35	—
b) nadawane jednocześnie w ilości: ponad 500—2000 szt.		70%	
„ 2000 sztuk		60% opłat za druki	
c) bezadresowe, za każdy tysiąc lub jego część nadane równocześnie, jednak w ilości conajmniej 500 sztuk		500	—
d) ulotki, za każdy tysiąc lub jego część, nadane równocześnie, jednak w ilości co najmniej jednego tysiąca sztuk		400	—
Druki dla ociemniałych	do 7000 g	3	—
Papiery handlowe	do 100 g	10	—
	ponad 100— 250 g	15	—
	„ 250— 500 g	20	—
	„ 500—1000 g	25	—
	„ 1000—2000 g	30	—
Próbki towarów:			
a) nadawane pojedynczo	do 100 g	6	—
	ponad 100—250 g	12	—
	„ 250—500 g	18	—
b) nadawane jednocześnie w ilości ponad 100 sztuk		70% opłat za próbki	
Przesyłki mieszane:			
a) nadawane pojedynczo bądź zawierające również papiery handlowe	do 100 g	10	—
	ponad 100— 250 g	13	—
	„ 250— 500 g	18	—
	„ 500—1000 g	25	—
	„ 1000—2000 g	30	—
b) składające się wyłącznie z druków i próbek towarów, nadawane jednocześnie w ilości ponad 100 sztuk		70% opłat za przesyłki mieszane	

Rodzaj przesyłki	Opłata od wagi	zł	gr
2. OBRÓT ZAGRANICZNY			
Przesyłki listowe:			
Listy:			
a) do Czechosłowacji	jak w obrocie krajowym		
b) do innych krajów	do 20 g	30	—
	za każde dalsze 20 g	18	—
Kartki pocztowe:			
a) do Czechosłowacji	jak w obrocie krajowym		
b) do innych krajów		18	—
Druki:			
a) do Czechosłowacji	jak w obrocie krajowym		
b) do innych krajów	za każde 50 g	6	—
Druki dla ociemniałych:			
a) do Czechosłowacji	jak w obrocie krajowym		
b) do innych krajów	za każde 1000 g	3	—
Papiery handlowe:			
a) do Czechosłowacji	jak w obrocie krajowym		
b) do innych krajów	za każde 50 g	6	—
	najmniej	30	—
Próbki towarów:			
a) do Czechosłowacji	jak w obrocie krajowym		
b) do innych krajów	za każde 50 g	6	—
	najmniej	12	—
Przesyłki mieszane:			
a) do Czechosłowacji	jak w obrocie krajowym		
b) do innych krajów	za każde 50 g	6	—
	Jeżeli przesyłka zawiera również papiery handlowe najmniej	30	—
Pakieciki	za każde 50 g	12	—
	najmniej	60	—

3. OPŁATY DODATKOWE DLA PRZESYŁEK LISTOWYCH

Rodzaj świadczenia	Obrót wewnętrz. zł	gr	Obrót zagraniczny gr	zł
Polecenie przesyłki listowej	20	—	30	—
Poświadczenie :				
1. odbioru poleconej przesyłki listowej przez adresata :				
a) żądane przy nadaniu przesyłki	15	—	30	—
b) żądane po nadaniu przesyłki	30	—	45	—
2. doręczenia zwykłego listu, żądane przy nadaniu listu	15	—	—	—
Pospieszne doręczenie przesyłki listowej w miejscowym obszarze pocztowym	50	—	60	—
Wydawanie przesyłek listowych, krajowych i nadchodzących z zagranicy, adresowanych poste restante	10	—	10	—
Doręczenie pakiecika	—	—	25	—
Przyjęcie poleconej przesyłki listowej poza godzinami urzędowymi	20	—	20	—

4. PACZKI W OBROCIE WEWNĘTRZNYM

Waga		STREFA A					
		do 100 km		ponad 100-300 km		ponad 300 km	
		zł	gr	zł	gr	zł	gr
do	3 kg	40	—	50	—	70	—
ponad	3—5 kg	50	—	70	—	100	—
„	5—10 kg	70	—	100	—	150	—
„	10—15 kg	100	—	150	—	200	—
„	15—20 kg	120	—	180	—	280	—
		Paczki z zawart. książek i wydawnictw					
do	3 kg	20	—	25	—	35	—
ponad	3—5 kg	25	—	35	—	50	—
„	5—10 kg	35	—	50	—	75	—
„	10—15 kg	50	—	75	—	100	—
„	15—20 kg	60	—	90	—	140	—

5. OPŁATY DODATKOWE DLA PACZEK

Rodzaj świadczenia	Obrót wewnętrzny zł	gr
Doręczenie paczki: do 10 kg	25	—
ponad 10 kg	40	—
Pospieszne doręczenie paczki w miejscowym obszarze pocztowym, niezależne od opłaty za doręczenie	50	—
Wydanie paczki adresowanej „poste restante"	30	—
Przyjęcia paczki poza godzinami urzędowymi	20	—
Składowe — za każdy dzień zwłoki w odbiorze paczki	10	—
najwyżej jednak	300	—
Przepakowanie paczek uszkodzonych oraz paczek zagranicznych, podlegających odprawie celnej do wagi 10 kg	40	—
ponad 10 kg	60	—

6 PRZESYŁKI Z PODANĄ WARTOŚCIĄ W OBROCIE WEWNĘTRZNYM

a) Listy wartościowe

Najwyższa dopuszczalna wartość 100.000 zł, a urzędowe 250.000 zł.

Najwyższa dopuszczalna granica wagi 2 kg.

Opłata za list polecony odpowiedniej wagi oraz opłata asekuracyjna za każde 1.000 zł podanej wartości lub ich część:

a) nadawane w stanie zamkniętym . . . 10,—
b) nadawane w stanie otwartym . . . . 30,—

b) Paczki z podaną wartością

Opłata za przewóz paczki bez podanej wartości oraz opłata asekuracyjna za każde 1000 zł podanej wartości lub ich część . . . . 10,— zł

7. PRZEKAZY POCZTOWE W OBROCIE WEWNĘTRZNYM

Przekazy		do sumy	500 zł	. . . .	30,— zł
ponad	500 zł	„ „	1000 zł	. . . .	45,— zł
„	1000 zł	„ „	2000 zł	. . . .	60,— zł
„	2000 zł	„ „	5000 zł	. . . .	90,— zł
„	5000 zł	„ „	10000 zł	. . . .	135,— zł
„	10000 zł	„ „	15000 zł	. . . .	180,— zł
„	15000 zł	„ „	20000 zł	. . . .	225,— zł
„	20000 zł	„ „	30000 zł	. . . .	305,— zł
„	30000 zł	„ „	40000 zł	. . . .	385,— zł
„	40000 zł	„ „	50000 zł	. . . .	465,— zł

Doręczenie kwot przekazów czekowych P. K. O.:

		do sumy	100 zł	. . . .	5,— zł
ponad	100 zł	„ „	500 zł	. . . .	8,— zł
„	500 zł	„ „	1000 zł	. . . .	10,— zł
„	1000 zł	„ „	2000 zł	. . . .	15,— zł
„	2000 zł	„ „	5000 zł	. . . .	25,— zł
„	5000 zł	„ „	10000 zł	. . . .	40,— zł
„	10000 zł	„ „	15000 zł	. . . .	60,— zł
„	15000 zł	„ „	20000 zł	. . . .	80,— zł
„	20000 zł	„ „	30000 zł	. . . .	110,— zł
„	30000 zł	„ „	40000 zł	. . . .	140,— zł
„	40000 zł	„ „	50000 zł	. . . .	170,— zł

Korespondencja zamieszczona na odcinku przekazu pocztowego, czekowego lub blankietu P. K. O 6,— zł

Dodatkowa opłata za przekazy krajowe i nadchodzące z zagranicy ,adresowane „poste restante" 10,— zł

Pospieszne doręczenie przekazu w miejscowym obszarze pocztowym, niezależnie od opłaty za doręczenie . . . . 50,— zł

8. OPŁATY RÓŻNE

Reklamacja przesyłki pocztowej w obrocie krajowym 30,— zł
w obrocie zagranicznym 45,— zł

Zastrzeżenie odbioru w urzędzie pocztowym ze skrytek i przegródek:

1. przesyłek listowych, czasopism — miesięcznie 100,— zł
2. przesyłek pod 1 oraz listów wartościowych, przekazów pocztowych i czekowych P.K.O. — miesięcznie . . . . 300,— zł
3. paczek — miesięcznie . . . . 2000,— zł

Pełnomocnictwo pocztowe do odbioru określonej przesyłki pocztowej . . . . 10,— zł

Pełnomocnictwo pocztowe do odbioru przesyłek pocztowych . . . . 200,— zł

Pośrednictwo przy cleniu:

a) przesyłki listowej . . . . 30,— zł
b) paczki . . . . 60,— zł

Międzynarodowy kupon na odpowiedź . . . . 45,— zł

9. OPŁATY ZA CZYNNOŚCI P. K. O.

Wpłaty czekowe:		do sumy	100 zł	. . . .	5,— zł
ponad	100 zł	„ „	500 zł	. . . .	10,— zł
„	500 zł	„ „	1000 zł	. . . .	15,— zł
„	1000 zł	„ „	2000 zł	. . . .	21,— zł
„	2000 zł	„ „	5000 zł	. . . .	33,— zł
„	5000 zł	„ „	10000 zł	. . . .	52,— zł
„	10000 zł	„ „	50000 zł	. . . .	80,— zł
„	50000 zł	„ „	100000 zł	. . . .	105,— zł
„	100000 zł	„ „	250000 zł	. . . .	195,— zł
„	250000 zł	„ „	500000 zł	. . . .	300,— zł
„	500000 zł	„ „	750000 zł	. . . .	390,— zł
„	750000 zł	„ „	1000000 zł	. . . .	520,— zł

„ 1000000 zł oprócz opłaty jak wyżej — za każde dalsze 100000 zł lub ich część . . . 65,— zł

II. TARYFA TELEGRAFICZNA

Ruch krajowy

Rodzaj świadczenia	Opłata w złotych	
	zwykłe	pilne
Telegramy:		
za każdy wyraz taryfowy	8,—	16,—
nadto zasadnicza opłata	20,—	40,—
Za opłaconą odpowiedź telegraficzną „RP" przy nadaniu telegramu	opłata w dowolnej wysokości	
Za telegraficzne zawiadomienie o doręczeniu telegramu ze wskazówką „PC"	70,—	
Za zawiadomienie drogą pocztową o doręczeniu telegramu ze wskazówką „PCP"	jak za kartkę pocztową	
Za sprawdzenie telegramu ze wskazówką „TC"	połowa opłaty za telegram zwykły o tej samej ilości wyrazów	
Za nadanie telegramu przez telefon: za każde 50 wyrazów taryfowych lub ich część	20,—	
Za umówiony lub skrócony adres telegraficzny — rocznie	1600,—	

III. TARYFA TELEFONICZNA

Ruch krajowy

OPŁATY ZA ROZMOWY

Rodzaj świadczenia	Opłata za 3-minutową rozmowę w złotych	
Miejscowa rozmowa przeprowadzona z rozmównicy publicznej	10	
Międzymiastowe rozmowy:	zwykła	pilna
przy odległości między centralami:		
do 25 km	30	60
ponad 25 „ 50 „	60	120
„ 50 „ 100 „	120	240
„ 100 „ 200 „	180	360
„ 200 „ 300 „	210	420
„ 300 „ 400 „	240	480
„ 400 „ 500 „	270	540
„ 500 „	300	600
Za wezwanie wskazanej osoby do rozmównicy celem przeprowadzenia rozmowy	⅓ opłaty za rozmowę zwykłą	⅓ opłaty za rozmowę pilną
nadto należność posłańcza:		
a) w miejscowym obszarze pocztowym	50	50
b) w zamiejscowym obszarze pocztowym	w wysokości rzeczywistego kosztu posłańca	

Uwaga: Abonenci nie mogą pobierać od osób postronnych za korzystanie z ich telefonów opłaty wyższej niż 8,— zł za rozmowę miejscową

OPŁATY ABONAMENTOWE

W sieciach z taryfą ryczałtową: (z obsługą ręczną):

(w zależności od grupy — ilości abonentów — i kategorii, tj. miejsca zainstalowania aparatu telefonicznego)

Za aparat telefoniczny końcowy w grupie	I	II	III	IV	V
w kategorii I-szej	400	480	720	1000	1200
„ „ II-giej	480	720	1000	1500	1700
„ „ III-ciej	480	800	1100	1600	1800
Za aparat telefoniczny dodatkowy na tej samej posesji co i centralka lub aparat główny	200	250	350	400	450

W sieciach z taryfą licznikową (centrale automatyczne):

Za aparat telefoniczny końcowy stała opłata abonamentowa w grupach	I i II	III	IV i V
bez względu na kategorię abonamentu	360	450	600
nadto za każdą rozmowę miejscową . . . 5,— zł			

IV. OPŁATY JEDNORAZOWE WSTĘPNE I INSTALACYJNE

za zakładanie telefonów

Informacji udziela każdy urząd pocztowo-telekomunikacyjny.

V. TARYFA RADIOFONICZNA

(Wyciąg)

Wyszczególnienie opłaty	Opłata miesięczna		Opłata miesięczna	
	ulgowa	normalna	ulgowa	normalna
	w lokalach mieszkalnych		w świetlicach	w zakładach instyt. i przedsięb.
Za każdy radioodbiornik z lampami katodowymi	125	400	125	600
Za każdy radioodbiornik bez lamp katodowych	75	100	75	150
Za każdy punkt odbiorczy odprowadzony z innego mieszkania	50	100	50	150
Za każdy głośnik radiowęzłowy o mocy do ¼ Watta	50	100	50	150
Za każdy głośnik radiowęzłowy o mocy powyżej ¼ Watta	100	300	100	450
Za wydanie zezwolenia radiofonicznego przy rejestracji urządzenia jednorazowo	100	200	100	200

Uwaga: Opłata ulgowa za radioodbiorniki zainstalowane w lokalach mieszkalnych przysługuje:
a) osobom zatrudnionym w instytucjach państwowych i samorządowych
b) zatrudnionym na podstawie umowy o pracę
c) wojskowym w służbie czynnej
d) właścicielom wiejskich gospodarstw rolnych
e) emerytom państwowym
f) duchownym wyznań uznanych

Za wydanie potwierdzenia zgłoszenia: Rocznie
a) na wytwórnię i naprawę sprzętu radiotechnicznego: . . . . 500 zł
b) na handel sprzętem radiotechnicznym: . . . . 2000 zł

Unormowanie stosunków prawnych w zawodzie księgowego

Kwestia unormowania stosunków prawnych w zawodzie księgowego a w szczególności rzeczoznawcy księgowości rozpatrywana była u nas od początku bieżącego stulecia. W większości państw europejskich ustawy tego rodzaju obowiązują i dają olbrzymie korzyści zarówno państwu, jak i poszczególnym przedsiębiorstwom.

Jak przedstawiała się ta sprawa u nas w okresie międzywojennym

W roku 1926 odbył się pierwszy a w roku 1929 drugi ogólnokrajowy zjazd księgowych, który powołał do życia naczelną reprezentację zawodu księgowego — Radę Główną Zrzeszeń Księgowych i Rzeczoznawców Księgowości w Polsce, i polecił jej opracowanie norm regulujących stosunki prawne w zawodzie księgowego i rzeczoznawcy księgowości.

Rada ta w latach 1932 i 1934 składała Ministrom Sprawiedliwości oraz Przemysłu i Handlu projekt uregulowania stosunków prawnych w zawodzie księgowego i rzeczoznawcy księgowości.

Główne postanowienia tego projektu są następujące:

Księgowym uprawnionym może być ten, kto wykazać się może:

a) świadectwem ukończenia średniej szkoły handlowej albo innej szkoły średniej ogólnokształcącej wraz z dowodem ukończenia dwuletniego kursu handlowego,
b) pięcioletnią praktyką zawodową (dla osób z wyższym wykształceniem wystarczy trzyletnia praktyka zawodowa),
c) złożeniem przed odpowiednią komisją egzaminu z pomyślnym wynikiem.

Rzeczoznawcą księgowości może być ten, kto:

a) posiada uprawnienia księgowego co najmniej przez pięć lat,
b) złożył w trybie ustawą przewidzianym egzamin stwierdzający wyższy stopień przygotowania zawodowego, uprawniający nie tylko do prowadzenia ksiąg i sporządzania bilansów, lecz także i do oceny i korekty bilansów, sporządzonych przez księgowych uprawnionych, a to w charakterze publicznego organu kontrolnego, oraz do wydawania opinii w sprawach organizacji przedsiębiorstwa, a także w charakterze biegłego sądowego we wszelkiego rodzaju sprawach rozpatrywanych przez sądy zwykłe, wydziały handlowe, sądy administracyjne, władze skarbowe lub sądy polubowne, jak również do zaświadczenia wyciągów z ksiąg handlowych.

Ponadto od osób ubiegających się o tytuł rzeczoznawcy księgowości wymagany jest cenzus naukowy, który projekt określa następująco: dyplom ukończenia jednej z wyższych uczelni, która może być uczelnią handlową lub ekonomiczną, albo też innej uczelni wydającej świadectwa uprawniające do zajmowania stanowisk urzędniczych I kategorii w cywilnej służbie państwowej.

Księgowi uprawnieni i rzeczoznawcy księgowości byliby zorganizowani w terytorialnych Izbach Księgowych, nad którymi wyższym organem kontrolnym byłaby Rada Naczelna Księgowych Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Warszawie, w skład której wchodziliby delegaci poszczególnych Izb Księgowych wybranych w stosunku proporcjonalnym.

Prawa i obowiązki projekt ujmuje następująco:

a) *Księgowi uprawnieni.* Księgowy w swej pracy zawodowej obowiązany jest kierować się zasadami prawidłowej księgowości. Księgowy jest odpowiedzialny za prawidłowość bilansu, którą stwierdza swym podpisem.

b) *Rzeczoznawcy księgowości.* Dla rozstrzygnięcia spraw, które mogłyby wyniknąć z praktycznego zastosowania zasad księgowości, pomiędzy pracodawcą i księgowym, będą przez Izby Księgowych wyznaczani praktykujący w ich okręgu rzeczoznawcy księgowości, mający charakter niezależnego organu publiczno-kontrolnego.

Bilanse roczne i sprawozdania rachunkowe przedsiębiorstw, obowiązanych do składania publicznych sprawozdań, muszą być przed ich ogłoszeniem sprawdzone i zaświadczone przez jednego z rzeczoznawców księgowości, czynnych w okręgu danej Izby Księgowych.

Rzeczoznawca księgowości stwierdzający swym podpisem, położonym pod odpowiedniej treści zaświadczeniem, zgodność i prawidłowość bilansu, ma prawo żądać wszelkich danych potrzebnych mu do tego rodzaju stwierdzenia.

Ponadto projekt przewiduje, że w okresie pięciu lat od wejścia w życie, zostaną nadane zarejestrowanym księgowym tytuły księgowego uprawnionego i rzeczoznawcy księgowości, na zasadzie posiadanych kwalifikacji, biorąc pod

uwagę dotychczasową praktykę zawodową i zajmowane stanowisko. W tym okresie przejściowym może być nadany tytuł księgowego uprawnionego i rzeczoznawcy księgowości także osobom, nie mającym odpowiedniego wykształcenia naukowego.

Projekt ten miał na celu zorganizowanie zawodu księgowego w ogóle a więc również zawodu rzeczoznawcy księgowości w ramach zawodu wolnego, na wzór lekarzy, adwokatów itp. zorganizowanych w Izbach Lekarskich, Adwokackich itp. instytucjach samorządu zawodowego.

W uzasadnieniu do projektu powołano się między innymi na ważność prac wykonywanych przez księgowego, jak np. prac wymienionych w par. 66 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 lipca 1934 o rejestrze handlowym, przyznającego księgowym pewne prawa publiczne, mówiąc, że „Dokumenty przedstawione sądowi rejestrowemu ... powinny być podpisane przez kupca jak również przez księgowego, jeżeli on je sporządził. Do przedstawionych dokumentów kupiec dołączy odpis bilansu, poświadczony w ten sam sposób przez kupca i księgowego i złoży go w sądzie rejestrowym".

Projekt ten niejednokrotnie był omawiany, mimo to nie został on opublikowany w formie aktu prawnego i pozostał nadal projektem.

W dziele pt. „Rozbiór Bilansu", Marcel Scheffs na str. 258 tom IV. tak pisze w powyższej sprawie:

„Przy obecnych skomplikowanych i coraz bardziej komplikujących się stosunkach gospodarczych, wymagania, stawiane księgowym na zachodzie pod względem fachowego i ogólnego przygotowania, są coraz wyższe. Dzieje się to z tego powodu, że istota czynności księgowego zmierza do osiągnięcia dwu celów:

1. zorganizowania możliwie jak najdokładniejszej kontroli przebiegu działalności gospodarczej a to w celu zupełnego opanowania, możności przeprowadzenia analizy oraz wprowadzenia zmian czy ulepszeń, opartych o wyniki tej analizy;

2. periodycznego przedstawienia istotnego stanu majątkowego danej jednostki gospodarczej oraz wyników, osiągniętych z tej działalności za dany okres czasu w postaci zysku lub straty.

Z punktu widzenia ogólno-gospodarczego i państwowego pożądany jest zatem możliwie wysoki poziom fachowy i etyczny zawodu księgowego.

Interes zawodu księgowych wymaga:

1. wyodrębniania go z ogółu pracowników prywatnych.
2. stworzenia dla jego przedstawicieli, tj. dla księgowych, jako wykonawców kontroli nad przejawami czynności gospodarczych, organizacji odrębnej, o silnej więzi moralnej,
3. podniesienia poziomu fachowego przygotowania,
4. zapewnienia potrzebnej niezawisłości przy wykonywaniu właściwych temu zawodowi czynności,
5. stworzenia odpowiedzialności podwójnej a mianowicie: organizacji zawodu księgowych przed właściwymi władzami państwowymi, a członków tej organizacji przed jej władzami".

Reasumując, należy stwierdzić, że sprawa unormowania stosunków prawnych w zawodzie księgowego jest sprawą poważną. Wiemy, że stosunkowo mało mamy księgowych, którzy mogą sprostać swoim zadaniom w dzisiejszej gospodarce planowej. Wiemy również, że szerokie rzesze księgowych, pozbawione wiedzy w okresie okupacji, spragnione są tej wiedzy, a umożliwić im to możemy, stwarzając odpowiednią organizację zawodową, która czuwałaby nad odpowiednim poziomem fachowym i etycznym swych członków.

mgr G. Feige-Górski.

Wyjaśnienia w sprawach księgowego"

J-y. — Bielsko. — 1. Czy w wypadku pobierania przez personel całodziennego utrzymania według normy zł 3.000,— miesięcznie, należy od tejże sumy potrącać podatek od wynagrodzeń oraz opłacać składki do Ubezpieczalni Społecznej?

Świadczeniem ubezpieczeniowym pracowników oraz podstawa wynagrodzenia do podatku od wynagrodzeń jest nie tylko suma wypłacana za pracę we formie gotówki, lecz również i suma pobrana w naturze. Tym samym podstawą opodatkowania jak również podstawę do obliczenia składek do Ubezpieczalni Społecznej jest łączna kwota wypłacona w gotówce oraz pobrania w naturaliach.

2. Czy przy prowadzeniu kontroli ilościowej w kartotekach magazynowych ilościowo i wartościowo z każdorazowym wyrzuceniem salda muszą być poszczególne konta zamykane miesięcznie?

W odniesieniu do kontroli ilościowej nie wymaga się miesięcznego zamknięcia. Nie mówi o tym obowiązku rozporządzenie ministra skarbu z dnia 31. 10. 1946 r. Jeżeli wyrzucamy każdorazowo saldo, tzn. wykazujemy stan końcowy co do ilości pozostałych towarów i określamy jego wartość, natenczas dajemy więcej jak dostateczny obraz posiadanych towarów w magazynie.

3. Jak należy księgować stołówkę umieszczoną w liście płac, jeżeli ona tam się znajduje li tylko celem prawidłowego potrącenia podatku od wynagrodzeń? To znaczy w liście płac figuruje raz w sumie wynagrodzeń brutto a drugi w potrąceniach dla wyrównania.

Jeżeli dla przykładu liczy się wartość stołówki do obliczenia podatku od wynagrodzeń zł 600,—, wówczas nie jest konieczne wyszczególnienie tej sumy w liście płac a jedynie w składanych zestawieniach potrąceń na podatek od wynagrodzeń, w których przewidziana jest rubryka na wynagrodzenie pobrane w naturaliach. Księgując stołówkę w liście płac możemy powodować zastrzeżenie do co ewtl. dochodowości z tego tytułu. To też należy wydatki na stołówkę poddać kontroli, czy przypadkiem nie są one niższe od rzeczywiście liczonych (nie pobieranych) wpływów. Gdyby wpływy obliczane pracownikom przy obliczaniu podatku od wynagrodzeń były wyższe, natenczas osiągamy dochód pozaoperacyjny, który winien być uwidoczniony w klasie drugiej jednolitego planu kont.

Z. K. — Skulsk — Przy sporządzeniu inwentury okresowej występuje w sklepie poważne manko towarowe. Stwierdzono, że personel, pobrany przez siebie towar jako kupno na kredyt, nie ujawnia towaru w chwili pobrania. Zapytuję, jaka odpowiedzialność prawna ciąży na księgowym, kierowniku i pracownikach z tytułu nieujawnienia natychmiastowego?

Według obowiązujących przepisów skarbowych wszelkiego rodzaju transakcje i zmiany majątkowe winny być uwidocznione w księgach pod tą datą, w której taki fakt zaistniał. Na wypadek kontroli skarbowej stwierdzi się nierzetelność prowadzenia ksiąg handlowych na skutek nieujawnienia sprzedaży (w tym wypadku pracownikom). Tego rodzaju księgi handlowe nie obrazujące istotnych przejawów działalności będą odrzucone, a ponadto po myśli obowiązującego prawa karno-skarbowego grożą sankcje karne z tytułu naruszenia przepisów o podatkach bezpośrednich pobieranych na rzecz Skarbu Państwa.

S. L. — Szamotuły — Jak należy przeprowadzać kalkulację handlowa, która odpowiadałaby wymogom ustawowym, szczególnie w zakresie zyskowności brutto?

Punktem wyjściowym do obliczenia dopuszczalnej marży zyskowności brutto jest cena zakupu towaru, tj. cena kosztów własnych. Jeżeli więc dla przykładu koszt własny danego towaru wynosi zł 18,—, a marża zysku brutto wg ustalonych norm zyskowości określonych w okólniku ministra skarbu z dnia 21. 10. 1947 r. wynosi 30% wówczas do powyższej ceny doliczamy zł 5,40 i cena sprzedaży może maximum wynosić zł 23,40. Odnośnie wzorów kalkulacyjnych prosimy zwrócić się do większej księgarni, która z całą pewnością dysponuje nowymi wydawnictwami, omawiającymi to zagadnienie dość szczegółowo.

je kupcy posiadają zakłady sprzedaży artykułów własnej produkcji zaliczone lub podlegające zaliczeniu do przedsiębiorstw zarobkowych w większym rozmiarze.

5. Do przedsiębiorstw zarobkowych w większym rozmiarze zalicza się także przedsiębiorstwa przemysłowe uboczne, związane z gospodarstwem rolnym, jeżeli przerabiają ponad 50% produktów, nie pochodzących z gospodarstw z nimi związanych.

Jak stwierdziliśmy, przewidziany we wskazanych przepisach prawnych, publiczno-prawny obowiązek prowadzenia księgowości handlowej spoczywa jedynie na kupcach rejestrowych.

Kupiec nierejestrowy może mieć jedynie prywatno-prawny obowiązek prowadzenia księgowości, np. wobec swego cichego wspólnika.

Obowiązek ten spoczywa na samym kupcu, jeżeli kupiec jest ograniczony w zdolności do działań prawnych — na jego przedstawicielu ustawowym, a jeżeli kupcem jest osoba prawna — na osobach upoważnionych według statutu lub ustawy do reprezentowania osoby prawnej.

W spółkach jawnych i komandytowych obowiązani są prowadzić księgowość wspólnicy upoważnieni do prowadzenia spraw spółki, w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnych — członkowie zarządu.

Osoby obowiązane do prowadzenia księgowości mogą powierzyć tę czynność innym osobom (pracownikom), lecz i wówczas same odpowiadają za należyte wykonanie tego obowiązku a nie ci, którym jego wykonanie zleciły. Jednakże gdy chodzi o odpowiedzialność karną, ci ostatni mogą także odpowiadać jako pomocnicy przestępstwa.

Jeżeli kupiec ma kilka przedsiębiorstw, powinien prowadzić dla każdego z nich osobną księgowość. To samo obowiązuje, gdy kupiec obok zakładu głównego ma oddziały, bo oddział traktowany jest przez kodeks handlowy jako samodzielne przedsiębiorstwo.

Jakkolwiek prawo handlowe mówi ogólnie o „ujawnieniu stanu majątku", z czego można by wnioskować, że w księgach powinien być ujawniony także majątek kupca znajdujący się poza jego przedsiębiorstwem (tzw. w języku potocznym majątek prywatny), to jednak ze względu na to, iż księgowość kupca ma na celu umożliwić prze-

gląd stosunków majątkowych, związanych z przedsiębiorstwem, przyjąć należy, iż wystarczy, jeżeli kupiec w inwentarzach i bilansach ograniczy się do majątku przedsiębiorstwa.

Jeżeli jednak kupiec ma drugie przedsiębiorstwo lub oddział, wówczas wyniki majątkowe, osiągnięte w tym przedsiębiorstwie lub oddziale powinny być wykazane także w bilansie odnoszącym się do pierwszego przedsiębiorstwa w sposób sumaryczny.

mgr Z. Mielcarzewicz

Spółka cicha [1)]

z kodeksu handlowego

Polski kodeks handlowy przeniósł spółkę cichą do działu czynności handlowych, a więc w myśl jego przepisów tzw. spółka cicha nie jest spółką, lecz stosunkiem obligatoryjnym.

Kodeks handlowy określa, że wspólnikiem cichym jest osoba, która uczestniczy swym wkładem w przedsiębiorstwie kupca, prowadzonym przez niego w imieniu własnym. Jak wynika z tej definicji, na zewnątrz przedmiotem praw i obowiązków jest tylko kupiec, on tylko ponosi odpowiedzialność za zobowiązania swego przedsiębiorstwa i wszelkie transakcje zawiera tylko w imieniu własnym a nie w imieniu spółki. Z tego też względu prawo zarządu i reprezentacji przysługuje tylko kupcowi, zaś cichy wspólnik może zastępować przedsiębiorstwo tylko na podstawie pełnomocnictwa kupca.

Spółki cichej nie wpisuje się do rejestru handlowego. Gdy kupiec prowadzi przedsiębiorstwo w większym rozmiarze, tylko on figuruje w rejestrze jako właściciel przedsiębiorstwa.

Wspólnik cichy wnosi do przedsiębiorstwa wkład majątkowy, który przechodzi na własność kupca i w stosunku przewidzianym w umowie partycypuje w zyskach i stratach spółki. W braku natomiast umowy należy mu się zysk według zasad słuszności, a w stratach uczestniczy do wysokości wkładu. Umowa może także przewidywać, że wspólnik wcale nie patrycypuje w stratach albo odpowiada za sumę mniejszą od wysokości swego wkładu. W tym wypadku może w razie ogłoszenia upadłości kupca zgłosić swą pretensję na równi z innymi wierzycielami, odnośnie różnicy między wysokością wkładu a sumą, za którą ponosi odpowiedzialność. Wspólnik cichy nie może być pozwany przez wierzycieli spółki a tylko przez kupca albo w wypadku upadłości kupca przez syndyka masy upadłościowej za niedopełnienie zobowiązań wynikających ze stosunku spółkowego.

Specjalne przepisy chronią prawa wierzycieli przedsiębiorstwa stanowiąc, że jeżeli wspólnik cichy na podstawie umowy zawartej z kupcem w ciągu ostatniego roku przed ogłoszeniem upadłości został zwolniony z obowiązku wpłacenia wkładu albo od przypadającego nań udziału

Spółka cicha [2)]

z kodeksu handlowego

w stratach lub w tymże czasie otrzymał od kupca zwrot wkładu, wówczas zarządca masy upadłościowej może żądać uznania czynności tych za bezskuteczne, chyba że przyczyna upadłości nastąpiła już po dokonanym zwrocie lub zwolnieniu, przy czym przepis ten nie narusza dalej idących przepisów o zaskarżeniu czynności prawnych dłużnika, zdziałanych na szkodę wierzycieli, z art. 289 i nast. kodeksu zobowiązań.

Wspólnik cichy ma prawo żądać z końcem roku obrotowego obliczenia swego udziału w zysku, jeżeli jednak wkład doznał wskutek strat uszczuplenia, obraca się zysk na jego uzupełnienie. Wspólnik cichy ma prawo domagać się odpisu rocznego bilansu oraz przeglądać księgi i dokumenty celem sprawdzenia ich rzetelności, jak również na jego wniosek może sąd w każdym czasie zarządzić z ważnych powodów dopuszczenie cichego wspólnika do przejrzenia ksiąg i dokumentów. Umowa nie może ograniczyć tego prawa wspólnika cichego, może natomiast zawierać łagodniejsze dla niego postanowienia.

Rozwiązanie spółki cichej powodują: 1) przyczyny przewidziane w umowie spółki, 2) zgoda wspólników, 3) zwinięcie lub zbycie przedsiębiorstwa, 4) ogłoszenie upadłości któregokolwiek wspólnika, 5) śmierć kupca, 6) wypowiedzenie, 7) wyrok sądowy.

ad 3) Kupiec może zbyć lub zwinąć przedsiębiorstwo nawet bez zgody cichego wspólnika, któremu w tym wypadku przysługuje odszkodowanie.

ad 5) W wypadku śmierci wspólnika cichego wstępują w jego miejsce spadkobiercy, którzy winni wskazać kupcowi jedną osobę do wykonywania ich praw.

ad 6) Spółkę zawartą na czas nieoznaczony może każdy ze wspólników wypowiedzieć na 6 miesięcy przed końcem roku obrotowego, jeżeli umowa spółki nie przewiduje innych terminów.

ad 7) Każdy ze wspólników może z ważnych powodów żądać rozwiązania spółki przez sąd.

Po rozwiązaniu spółki winien kupiec dokonać rozliczenia z cichym wspólnikiem na podstawie osobnego bilansu i wypłacić mu jego należność.

Spółka komandytowa [1)]

z kodeksu handlowego

Kodeks handlowy określa spółkę komandytową jako spółkę mającą na celu prowadzenie w większym rozmiarze przedsiębiorstwa zarobkowego lub gospodarstwa rolnego pod wspólną firmą, jeżeli za zobowiązania spółki przynajmniej jeden wspólnik odpowiada bez ograniczenia, a odpowiedzialność przynajmniej jednego wspólnika jest ograniczona.

W spółce takiej występują dwa rodzaje wspólników:

1) Komplementariusze, tj. wspólnicy odpowiadający bez ograniczenia,

2) komandatariusze, tj. wspólnicy, którzy wprawdzie odpowiadają także bezpośrednio, osobiście i solidarnie jak pierwsi, lecz ograniczenie, tzn. tylko do wysokości pewnej oznaczonej sumy, tzw. sumy komandytowej. Umowa spółki komandytowej musi być pod rygorem nieważności zawarta w formie aktu notarialnego.

Wpis spółki do rejestru handlowego ma znaczenie konstytutywne, czyli powstaje ona dopiero przez wpis do rejestru a nie już przez samo zawarcie umowy spółki.

W rejestrze wpisuje się m. in. przedmiot wkładu każdego komandytariusza oraz oznaczoną pieniężnie wysokość odpowiedzialności każdego komandytariusza wobec wierzycieli, tzw. sumę komandytową, której wysokość może być także inna niż wartość wkładu. Kodeks przeprowadza bowiem bardzo ściśle odróżnienie między wkładką komandytową, czyli majątkiem, jaki komandytariusz do spółki wnosi, (przy czym umowa spółki może nawet zwolnić komandytariusza od wniesienia wkładu), a sumą komandytową, to jest sumą do wysokości której komandytariusz odpowiada wobec wierzycieli za zobowiązania spółki. Z chwilą gdy komandytariusz wpłacił do spółki wkład równy sumie komandytowej lub gdy raz do tej wysokości zaspokoił wierzycieli, staje się wolny od odpowiedzialności. Jeżeli zaś wniesiony wkład jest niższy od sumy komandytowej albo wcale wkładu do spółki nie wniósł, odpowiada osobiście i bezpośrednio do wysokości sumy komandytowej wobec wierzycieli spółki.

Prawo reprezentacji spółki komandytowej mają tylko komplementariusze, natomiast komandytariusz może reprezentować spółkę tylko na zasadzie pełnomocnictwa.

Spółka komandytowa [2)]

z kodeksu handlowego

Prawo zarządu przysługuje, w braku odmiennego postanowienia umowy spółki, tylko komplementariuszom, którzy muszą jednak uzyskać zgodę komandytariuszy, gdy chodzi o sprawy przekraczające zakres zwykłych czynności. Nawet prawo kontroli komandytariuszy jest ograniczone, gdyż jeżeli umowa nie zawiera korzystniejszych dla nich postanowień, mogą oni tylko raz do roku zapoznać się ze stanem bilansowym, przy czym mają dostęp do ksiąg i dokumentów, poza tym wolno im to czynić tylko za zgodą wspólników albo na podstawie upoważnienia udzielonego z ważnych powodów przez sąd rejestrowy.

Podział zysków i strat powinna określać umowa spółki i sąd rejestrowy może odmówić rejestracji spółki, której umowa nie czyni zadość temu wymogowi.

Spółka komandytowa wykazuje duże podobieństwa ze spółką jawną, to też kodeks handlowy nie normuje wyczerpująco spółki komandytowej, stanowiąc, że o ile nie zawiera odmiennych przepisów, to stosuje się do niej odpowiednio przepisy o spółce jawnej (patrz „spółka jawna.")

Spółka z ogr odpowiedzialnością [1]

z kodeksu handlowego

Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością można zawiązywać dla celów gospodarczych a więc nie tylko w celu prowadzenia przedsiębiorstwa handlowego, ale także w celu prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Do powstania takiej spółki potrzeba: 1) zawarcia umowy spółki i to w formie aktu notarialnego, pod rygorem nieważności, 2) wniesienia całego kapitału zakładowego, 3) ustanowienia władz spółki, 4) wpisu do rejestru handlowego. Wpis do rejestru handlowego ma znaczenie konstytutywne, spółka powstaje dopiero z chwilą wpisu. Składając wniosek o wpis spółki należy dołączyć: 1) umowę spółki, 2) oświadczenie wszystkich członków zarządu, że udziały pieniężne zostały wpłacone i że przejście wkładów niepieniężnych na spółkę jest zapewnione, 3) dowód ustanowienia zarządu 4) listę wspólników z podaniem wysokości udziałów. Przez zarejestrowanie spółka nabywa osobowość prawną. Osoby, które działały przed zarejestrowaniem spółki, odpowiadają osobiście i solidarnie.

Kapitał zakładowy, który w myśl ustawy winien wynosić najmniej 10.000,— zł (przedwojennych), dzieli się na udziały poszczególnych wspólników o równej lub nierównej wysokości. Najniższy udział musi wynosić najmniej 500,— zł (przedwojennych). Przy zawiązywaniu spółki musi być przynajmniej dwóch wspólników, a więc jedna osoba nie może utworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, aby w ten sposób ograniczyć swą odpowiedzialność. Jeżeli jednak w czasie trwania spółki wszystkie udziały zjednoczyły się w jednym ręku, spółka nie przestaje isnieć. Kwota udziału 500,— zł jest minimalna, górnej granicy ustawa nie zakreśla, a więc możliwa byłaby spółka, w której jeden wspólnik miałby tylko minimalny udział, a drugi nawet wielomilionowy. Umowa spółki może także stanowić, że jeden wspólnik może mieć więcej udziałów, jednak w tym wypadku wszystkie udziały muszą być równe i niepodzielne.

Udział daje prawo do zysku i do części majątku w razie podziału tegoż przy likwidacji. Udział przechodzi na spadkobierców i w braku innego postanowienia spółki może być zbyty lub zastawiony oraz podlega egzekucji. Udziały mogą być tylko imienne i nie mogą być na nie albo

Spółka z ogr. odpowiedzialnością 2)

z kodeksu handlowego

na prawo zysku w spółce wystawiane dokumenty na okaziciela lub na zlecenie. Wspólnik może pokryć swój udział w spółce odpowiednią kwotą pieniężną albo wkładem niepieniężnym, tzw. aportem, jednak wynagrodzenia za usługi świadczone przy powstaniu spółki nie można zaliczyć na pokrycie udziału. Umowa spółki może przyznać wspólnikowi szczególne korzyści, np. większą część zysku lub większą ilość głosów niż to odpowiada jego udziałowi, może też nałożyć na wspólników inne obowiązki oprócz pokrycia udziałów, jak obowiązek dopłat w granicach cyfrowo oznaczonej wysokości w stosunku do udziałów. Jeżeli wspólnik nie uiści dopłat, traktowany jest jako znajdujący się w zwłoce i musi płacić procenty. Jeżeli dopłaty nie są potrzebne na pokrycie strat bilansowych, mogą być równomiernie wszystkim wspólnikom zwracane. Wspólnicy mogą być także obowiązani do powtarzających się świadczeń niepieniężnych, np. do dostarczania mleka udziałowej mleczarni. W tym wypadku należy już w umowie spółki oznaczyć rodzaj i rozciągłość świadczenia oraz ewentualne odszkodowania w razie niedopełnienia tego obowiązku.

Cechą charakterystyczną spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest, że wspólnicy nie odpowiadają osobiście za zobowiązania spółki, natomiast spółka odpowiada nieograniczenie całym swoim majątkiem. Z tego powodu ustawa zawiera cały szereg przepisów mających na celu ochronę wierzycieli przed obniżeniem na ich szkodę kapitału zakładowego spółki. Obniżenie takie może nastąpić tylko w drodze postępowania wywoławczego. O uchwalonym obniżeniu kapitału zakładowego należy trzykrotnie ogłosić w pismach i wierzyciele mogą zgłosić sprzeciw, co powoduje ten skutek, że wierzyciele, którzy taki sprzeciw wnieśli, muszą być przez spółkę bezzwłocznie zaspokojeni lub zabezpieczeni. Wspólnicy, którzy wbrew postanowieniom umowy spółki lub przepisów prawa otrzymali wypłaty, np. w postaci zwrotu udziału lub wypłaty nienależnego zysku, obowiązani są do zwrotu, a ponadto członkowie władz spółki, którzy spowodowali te wypłaty, odpowiadają solidarnie z odbiorcą wypłaty. Spółka nie może nabywać własnych udziałów.

Instrukcja Ministra Skarbu

o sporządzaniu bilansów otwarcia i zamknięcia 1946 r. w przedsiębiorstwach państwowych oraz w przedsiębiorstwach i majątkach pod zarządem.

§ 1. Instrukcja Przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 22 października 1945 r. o wyjątkowych zasadach sporządzania bilansów otwarcia przedsiębiorstw i zakładów pracy państwowych i nad którymi ustanowiony został zarząd państwowy — winna być ściśle przestrzegana przy obejmowaniu pod zarząd państwowy jakichkolwiek przedsiębiorstw i zakładów pracy, bez różnicy, czy objęcie nastąpiło w roku 1945 czy też w roku następnym.

§ 2. Bilanse zamknięcia i rachunki wyników winny być sporządzone według wzorów załączonych do jednolitego planu kont, zatwierdzonego przez Przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów.

§ 3. Bilans winien obejmować wszystkie bez wyjątku składniki majątku stałego i obrotowego po stronie aktywów oraz kapitały własne, umorzenia i rezerwy, a także kapitały obce itp. po stronie pasywów.

§ 4. Cały majątek stały objęty przy przejmowaniu przedsiębiorstwa pod zarząd państwowy, o ile w dniu sporządzenia inwentarza znajdował się nadal w przedsiębiorstwie, winien być przyjęty do bilansu zamknięcia za rok 1946 według cen z bilansu otwarcia, sporządzonego na dzień obejmowania przedsiębiorstwa pod zarząd państwowy, z zaznaczeniem „według cen 1938/39".

§ 5. Składniki majątku stałego nabyte lub wytworzone w latach 1945 — 1946 już po objęciu przedsiębiorstwa pod zarząd państwowy winny być przyjęte do bilansu w wysokości faktycznych kosztów ich nabycia względnie wytworzenia w oddzielnej pozycji z zaznaczeniem „według kosztu cen 1945/46" i połączeniu ze składnikami wycenionymi według cen 1938/39 nie ulegają.

§ 6. Przy kwalifikowaniu wydatków inwestycyjnych należy kierować się okólnikiem Ministerstwa Skarbu Nr 70 z dnia 27 marca 1947 r., który określa pojęcie inwestycji i kapitalnego remontu, (patrz Nr 17 „Tygodnika Gospodarczego" z r. 1947).

§ 7. Zapasy materiałów do wytwarzania materiałów technicznych, ruchu i innych oraz opakowania i towarów handlowych, czyli cały remanent magazynów księgowany na kontach klasy 3-ciej jednolitego planu kont, zgodnie z uchwałą Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 1947 r. winny być *przeszacowane* i wstawione do bilansu według *cen odkupu*, tj. według przeciętnych cen, jakie musiałoby przedsiębiorstwo płacić nabywając dany materiał w grudniu 1946 r. względnie w innym miesiącu kończącym okres sprawozdawczy, np. w czerwcu — o ile roczne zamknięcie rachunkowe sporządzane jest na dzień 30 czerwca.

Jako ceny odkupu stosowane być powinny ceny urzędowe, ceny komercyjne, względnie nawet ceny wolno-rynkowe, w zależności od tego, według jakich cen przedsiębiorstwo normalnie zapatruje się w poszczególne materiały.

Ceny odkupu rozumieć należy loco magazyn przedsiębiorstwa, czyli łącznie z kosztami transportu itp.

§ 8. Różnice wynikające z przeszacowania zapasów, nie będą miały wpływu na wyniki bilansowe 1946 r., lecz winny być uwzględnione w pasywach bilansu w grupie rezerw kapitałowych jako „różnica z przeszacowania zapasów magazynowych 1946 r.".

§ 9. Zapasy wyrobów gotowych i półgotowych oraz robót w toku przeszacowaniu nie podlegają i winny być wycenione do bilansu według kosztów wytworzenia. O ile koszt wytworzenia byłby wyższy od ceny urzędowej lub, w braku ceny urzędowej na dane wyroby, wyższy od ceny rynkowej, wycena do bilansu następuje po cenie urzędowej względnie rynkowej, z potrąceniem odpowiedniego procentu na koszty sprzedaży.

§ 10. Materiały objęte przy przejmowaniu przedsiębiorstwa pod zarząd państwowy, czasowo nieprzydatne do produkcji ani do sprzedaży, nie podlegają przeszacowaniu i winny być przyjęte do bilansu roku 1946 według cen z bilansu otwarcia.

§ 11. Wyroby gotowe i półfabrykaty w przedsiębiorstwach objętych w r. 1946 i oszacowane do bilansu według cen z roku 1938/39 należy do bilansu zamknięcia oszacować według cen odkupu, a różnicę stąd powstałą przenieść na rachunek „różnic z przeszacowania zapasów z bilansu otwarcia 1946 r.

§ 12. Wyroby gotowe, półfabrykaty, surowce i materiały, a także przedmioty majątku stałego przeznaczone na Fundusz Inwestycyjno-Obrotowy Przemysłu Ziem Odzyskanych (F. I. O. P. Z. O.), o ile z jakichkolwiek powodów nie zostały zrealizowane przed końcem roku operacyjnego 1946 w myśl okólnika Ministerstwa Przemysłu Nr 155 z dnia 4 września 1945 r. — w sprawie realizacji remanentów wyrobów gotowych, półfabrykatów, surowców i materiałów przez zakłady przemysłowe znajdujące się na Ziemiach Odzyskanych — winny być oszacowane do bilansu za rok 1946 według cen podanych w §§ 4, 7 i 10 niniejszej instrukcji, przy czym wyroby gotowe i półfabrykaty należy oszacować według cen odkupu, przy zachowaniu przepisów w okólnikach Ministra Przemysłu Nr 155 i Nr 224 z dnia 15 stycznia 1946 r. — w sprawie księgowego ujęcia stanu oraz realizacji przedmiotów przeznaczonych na F. I. O. P. Z. O.

§ 13. Wszelkie sumy uzyskane w r. 1946 z realizacji przedmiotów przeznaczonych na F. I. O. P. Z. O. lecz nie przekazane do B. G. K. na tenże rachunek oraz pełne sumy wartości przedmiotów przeznaczonych na F. I. O. P. Z. O., lecz nie zrealizowanych do końca roku gospodarczego 1946 i figurujących w aktywach bilansu za rok 1946 r. — winny być wykazane w pasywach bilansu za r. 1946 w dziale „Kapitały Obce", jako samodzielna pozycja F. I. O. P. Z. O. Różnic wynikłych z przeszacowania zapasów przeznaczonych na F. I. O. P. Z. O. nie należy księgować na rezerwy kapitałowe, gdyż wejdą one na dobro powyższego rachunku F. I. O. P. Z. O.

§ 14. Przedmioty majątkowe znalezione (np. w gruzach) lub rewindykowane w r. 1946 winny być wycenione w myśl instrukcji Przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 22 października 1945 r. i odpowiednio zaksięgowane przed zamknięciem rachunków okresu sprawozdawczego przez obciążenie odpowiedniego konta w grupach 00 do 06 lub 30 do 39 i uznanie kont w grupach 07 i 08. Koszty rewindykacji faktycznie poniesionej należy księgować w grupie 05. Koszty te należy umorzyć w trzech równych ratach rocznych metodą pośrednią.

§ 15. Koszty organizacji z r. 1945 podlegają odpisaniu w trzech równych ratach rocznych, począwszy od r. 1946 metodą pośrednią. Przepis ten nie dotyczy przedsiębiorstw dotychczas nieuruchomionych.

§ 16. Przedmioty majątkowe oddane w r. 1946 do dyspozycji innych zakładów należy w księgach zakładu przekazującego spisać, likwidując jednocześnie przypadające na te przedmioty odpisy amortyzacyjne z pierwszego bilansu otwarcia, sporządzonego przy przejmowaniu zakładu przez zarząd państwowy zarówno z tytułu zużycia jak i z tytułu zniszczeń wojennych i przekazując wszystkie powyższe pozycje w pełnych sumach zakładowi, otrzymującemu omawiane przedmioty. Natomiast sumy normalnego rocznego odpisu amortyzacyjnego oraz odpisu dodatkowego (według mnożnika) za r. 1945 należy przenieść z konta grupy 07 na odpowiednie konto grupy 08 jako „rezerwa kapitałowa z realizacji majątku stałego". Sposób księgowania omawianej transakcji w przedsiębiorstwie oddającym i w przedsiębiorstwie otrzymującym ilustruje następujący przykład:

Do bilansu otwarcia, sporządzonego przy przejmowaniu przedsiębiorstwa pod zarząd państwowy, przyjęto między innymi maszynę X z wartością według cen 1938/39 zł 10.000 (grupa kont 01). Tytułem sprostowania wartości tej maszyny na skutek zużycia odpisano zł 3000 oraz na skutek uszkodzeń wojennych zł 2000 (grupa kont 07), zaś tytułem normalnej amortyzacji za rok 1945 odpisano zł 1000 i tytułem dodatkowego umorzenia za rok 1946 odpisano zł 9000. W roku 1946 maszyna X została przekazana z zakładu A do zakładu B.

I. Zakład A (oddający) księguje:

1. Win. Zakład B (grupa kont 13)
   Ma Maszyny (grupa kont 01)
   przeniesienie wartości maszyny X . . zł 10.000

2. Win. Umorzenie wartości majątku stałego (grupa kont 07)
Ma Zakład B (grupa kont 13)
przeniesienie odpisu na skutek zużycia zł 3.000
przeniesienie odpisu na skutek uszkodz. woj. . . . . zł 2.000 5.000
3. Win. Kapitał zakładowy (majątek objęty przez zarząd państw. grupa kont 08)
Ma Zakład B (grupa kont 13) przeniesienie części kapitału zakładowego zł 5.000
4. Win. Umorzenia wartości majątku stał. (grupa 07)
Ma Rezerwa kapitałowa z realizacji majątku stałego (grupa kont 08) — przeniesienie odpisu normalnej amortyzacji za rok 1945 . . . . . zł 1.000
przeniesienie odpisu dod. amortyz. za rok 1945 . . . . zł 9.000 10.000

II. Zakład B (otrzymujący) księguje:

1. Win. Maszyny (grupa 01)
Ma Zakład A (grupa 14) za maszynę X
2. Win. Zakład A (grupa 14) . . . . . zł 10.000
Ma Umorzenie wartości majątku stałego (grupa 07)
za odpis na skutek użycia . . . . . zł 3.000
za odpis na skutek uszkodz. wojennych zł 2.000 5.000
3. Win. Zakład A (grupa 14)
Ma Kapitał zakładowy (majątek objęty przez zarząd państwowy — grupa 08)
wartość maszyny X netto . . . . . zł 5.000

2. Nadwyżkę ze sprzedaży przedmiotów majątku stałego, figurujących w bilansie według cen 1938/39 r., należy również zaksięgować na wymienione konto grupy 08 „rezerwa kapitałowa z realizacji majątku stałego", zamiast na rachunek wyników.

§ 17. Odpisy na umorzenie (amortyzacja) za rok 1946 winny być dokonane z uchwałą Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 1947 r. a mianowicie:

1. Przedsiębiorstwa państwowe oraz przedsiębiorstwa i majątki pozostające pod zarządem państwowym, podległe w r. 1946 Centralnym Zarządom Przemysłów Ministerstwa Przemysłu — poza przedsiębiorstwami i majątkami podległymi dyrekcjom przemysłu miejscowego — przy obliczaniu odpisów na zużycie majątku stałego, wymienionego według cen z r. 1938/39 przyjmą mnożnik minimalnie 1, zaś maksymalnie 25 w zależności od wysokości faktycznie wkalkulowanych odpisów na zużycie do obowiązujących w r. 1946 cen sprzedażnych z tym, że wszystkie przedsiębiorstwa w zakresie poszczególnych Centralnych Zarządów mają obowiązek zastosowania jednolitego mnożnika.

2. Wszystkie inne przedsiębiorstwa państwowe oraz przedsiębiorstwa i majątki pozostające pod zarządem państwowym, przyjmą do obliczenia wysokości odpisów na zużycie majątku stałego wycenionego według cen 1938/39 mnożnik 25.

3. Sumy odpisane na zużycie za rok 1946 winny być księgowane na oddzielnych kontach i wykazane w pasywach w dwóch oddzielnych pozycjach, a mianowicie oddzielnie suma odpisu normalnego i oddzielnie suma odpisu dodatkowego według mnożnika, ta ostatnia pod nazwą „dodatkowe umorzenie majątku przejętego według cen 1938/39 za r. 1946 mnożnik 24" (lub inny).

4. Odpisy na zużycie przedmiotów majątku stałego, nabytych lub wytworzonych już po objęciu przedsiębiorstwa pod zarząd państwowy i księgowanych według cen z r. 1945/46, we wszystkich bez wyjątku przedsiębiorstwach państwowych oraz przedsiębiorstwach i majątkach pozostających pod zarządem państwowym — w bilansach za rok 1946 winny być obliczone w wysokości normalnej, bez stosowania jakiegokolwiek mnożnika.

5. Amortyzacji w przedsiębiorstwach całkowicie nieczynnych nie należy przeprowadzać, zaś w przedsiębiorstwach częściowo czynnych amortyzację działów czynnych odnieść na klasę 4-tą a działów nieczynnych na klasę 2-gą.

6. Wysokość amortyzacji w przedsiębiorstwach rozliczających się centralnie ze Skarbem Państwa określa plan finansowo-gospodarczy zatwierdzony przez Ministra Skarbu.

§ 18. Nadwyżkę wpłat, dokonanych przez przedsiębiorstwa poległe Ministerstwu Przemysłu tytułem dochodu z przemysłu i niezaliczoną na podatek dochodowy za rok operacyjny 1945, należy spisać w roku 1946 na straty.

§ 19. Wszelkie darowizny otrzymane nie stanowią dochodu a powiększają kapitały własne przedsiębiorstwa.

§ 20. W obrębie Centralnych Zarządów Przemysłów w roku 1946 podległych Ministerstwu Przemysłu może być przeprowadzona kompensata zysków jednych przedsiębiorstw z tym, że na cele kompensaty można przeznaczyć co najwyżej 50% zysków poszczególnych przedsiębiorstw. Odprowadzenie części zysków na powyższy cel należy zaksięgować w grupie 20.

§ 21. Sprawy nieuregulowane niniejsza instrukcją należy rozstrzygać w płaszczyźnie obowiązujących przepisów prawnych o księgach handlowych oraz zasad księgowości.

§ 22. Odnośnie przedsiębiorstw podlegających Ministrowi Przemysłu, które przed uchwaleniem niniejszej instrukcji w odmienny sposób dokonały zamknięcia rachunkowego za rok 1946, obowiązują zasady dotychczasowe.

Powstawanie nowych przedsiębiorstw handlowych i usługowych

w świetle przepisów ustawy z dnia 2 czerwca 1947 r. o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 220) oraz rozporządzeń wykonawczych do niej z dn. 22 sierpnia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 310, 311 i 312).

Powołane wyżej przepisy dzielą wszystkie przedsiębiorstwa handlowe i usługowe, pod względem czasu ich powstania, na przedsiębiorstwa istniejące w dniu wejścia w życie rozporządzeń Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 22 sierpnia 1947 r., tzn. przedsiębiorstwa istniejące *w dniu 1 września 1947 r.* oraz przedsiębiorstwa powstałe po tym terminie.

Ostatnia grupa dzieli się ponadto na:

I. Przedsiębiorstwa powstałe w okresie od 2 września 1947 r. do 31 grudnia 1947 r. włącznie, a na Ziemiach Odzyskanych — do dnia 31 grudnia 1948 r. włącznie, oraz

II. Przedsiębiorstwa powstałe po tym terminie, tzn. od dnia 1 stycznia 1948 r. na Ziemiach Starych i od dnia 1 stycznia 1949 r. na Ziemiach Odzyskanych.

Aczkolwiek co do przedsiębiorstw istniejących w dniu 1 września 1947 r. postępowanie w sprawie uzyskania koncesji zakończone zostało w dniu 15 listopada 1947 r., to jednak przypominamy tu, że dla tych przedsiębiorstw, które z tych lub innych względów dotychczas nie złożyły wniosków o udzielenie zezwolenia w wyżej wymienionym terminie, istnieje jeszcze pewna możliwość zadośćuczynienia temu obowiązkowi w drodze złożenia do właściwego terytorialnie Urzędu Wojewódzkiego — Wydział Przemysłu i Handlu, — odpowiednio umotywowanego podania o przywrócenie terminu na uiszczenie opłat i wniesienie podania o zewolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa.

Podkreślamy to dlatego, że jest to znacznie korzystniejsze niż ubieganie się o zezwolenie na otwarcie nowego przedsiębiorstwa, albowiem po przywróceniu terminu, właściciel takiego przedsiębiorstwa może natychmiast po uiszczeniu opłat i złożeniu podania, rozpocząć wykonywanie czynności handlowych, na mocy otrzymanego z właściwego Zrzeszenia Kupieckiego tzw. „potwierdzenia odbioru", czego, jak zobaczymy niżej, nie może uczynić ten, kto ma zamiar uruchomić przedsiębiorstwo nowe.

Po tej krótkiej, lecz bardzo ważnej dygresji, przechodzimy do omówienia właściwego tematu.

Ad 1. Przedsiębiorstwa, które powstaną na nowo na Ziemiach Odzyskanych w ciągu całego bieżącego 1948 r. mają

jeszcze możliwość rozpoczęcia wykonywania czynności handlowych i usługowych *natychmiast* po uiszczeniu właściwych opłat w miejscowym Urzędzie Skarbowym i wniesieniu podania do właściwego Zrzeszenia Kupieckiego, które wyda tzw. „potwierdzenie odbioru", służące jako tymczasowa koncesja.

Nie dotyczy to jednak przedsiębiorstw *handlu zagranicznego* i wykonywanie czynności w zakresie handlu zagranicznego, jak również przedsiębiorstw *handlu hurtowego* i wykonywania czynności zarobkowych w zakresie tego handlu. Te przedsiębiorstwa, jeśli nie istniały w dniu 1 września 1947 r., zawsze muszą najpierw uzyskać zezwolenie, dopiero potem rozpocząć wykonywanie swych właściwych czynności.

Ustawa z dnia 2 czerwca 1947 r. i rozporządzenia wykonawcze do niej Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 22 sierpnia 1947 r., z uwagi na konieczność jak najszybszego zagospodarowania Ziem Odzyskanych, ułatwiają w znacznej mierze uruchomienie przedsiębiorstw prywatnych handlowych i usługowych na tych ziemiach, wobec czego i ze względu na to, że okres ulgowy powstawania przedsiębiorstw tego rodzaju na Ziemiach Starych upłynął już z dniem 31 grudnia 1947 r. Winien sektor prywatny wykorzystać te możliwości zgodnie z intencją powołanej wyżej ustawy i rozporządzeń.

Formalności związane z uzyskaniem zezwolenia w tych wypadkach nie różnią się zasadniczo od tych, które musiały w terminie do dnia 15 listopada 1947 r. załatwić przedsiębiorstwa istniejące w dniu 1 września 1947 r. To znaczy, że należy przede wszystkim uiścić opłatę, którą wymierzy miejscowy urząd skarbowy i uzyskać na to zaświadczenie, następnie zaś w miejscowym Zrzeszeniu Kupieckim złożyć: 1) podanie o udzielenie zezwolenia według wzoru podanego przez to zrzeszenie, 2) oświadczenie o niekaralności za przestępstwo popełnione z chęci zysku i za umyślny występek skarbowy, 3) kwestionariusz według wzoru podanego przez miejscowe Zrzeszenie Kupieckie, 4) zaświadczenie urzędu skarbowego o uiszczeniu opłat koncesyjnych, 5) ewentualne zaświadczenie urzędu skarbowego o stanie zadłużenia podatkowego i 6) dowód przygotowania fachowego. Co do tego ostatniego, więc może nim być do dnia 31 grudnia 1950 r. — albo zaświadczenie o ukończeniu co najmniej 4-ch klas szkoły powszechnej oraz zaświadczenie zrzeszenia kupieckiego o ukończeniu co najmniej 3-letniej nauki kupieckiej albo zaświadczenie o ukończeniu zawodowej dokształcającej szkoły handlowej lub udowodnienie zaliczenia do kategorii sprzedawców i ekspedientów sklepowych i księgarskich.

Od obowiązku wykazania przygotowania fachowego wolne są osoby, posiadające:

a) ukończone studia handlowe, ekonomiczne lub spółdzielcze na wyższych uczelniach krajowych lub zagranicznych oraz

b) osoby, które ukończyły szkołę średnią handlową lub spółdzielczą i wykazały się jednoroczną praktyką kupiecką.

Zrzeszenie Kupieckie wyda potwierdzenie odbioru i to potwierdzenie odbioru będzie upoważniało do natychmiastowego rozpoczęcia wykonywania czynności handlowych lub usługowych przedsiębiorstwa.

Ad II. Ziemie Stare interesuje przede wszystkim procedura powstawania nowych przedsiębiorstw po dniu 1 stycznia 1948 roku.

Procedura ta w zasadzie jest taka sama, jak wymieniona wyżej i jeśli chodzi o złożenie dokumentów, to należy złożyć wszystkie wymienione pod I) dowody w miejscowym Zrzeszeniu Kupieckim, ponadto zaś w miejscowym urzędzie skarbowym jednocześnie z opłatami złożyć oświadczenie na piśmie, że ani sam petent, ani jego małżonek, ani też jego krewni wstępni, zstępni lub rodzeństwo, ani też osoby spokrewnione w tym samym stopniu z jego małżonkiem, ani też żadna osoba, z którą zawarli umowę spółki, nie prowadziła w dniu 1 września 1947 r. przedsiębiorstwa handlowego i nie wykonywała zawodowo zarobkowych czynności handlowych.

Zasadnicza jednak różnica zachodzi w tym, że takie przedsiębiorstwo już nie może rozpocząć natychmiast z chwilą otrzymania od Zrzeszenia Kupieckiego „potwierdzenia odbioru", wykonywania zawodowych czynności handlowych lub usługowych, lecz musi c z e k a ć na udzielenie zezwolenia przez właściwą władzę przemysłową.

W myśl § 30 rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 22 sierpnia 1947 roku (Dz U. R. P. Nr 57, poz. 311), decyzje w sprawie udzielenia zezwoleń władza przemysłowa winna wydać najpóźniej w ciągu 4-ch tygodni od otrzymania wniosku izby przemysłowo-handlowej, w wypadku jeśli podanie złożone zostało za pośrednictwem zrzeszeń kupieckich lub od chwili złożenia podania, jeśli podanie złożone zostało bezpośrednio władzy przemysłowej (np. przemysł gastronomiczny, gospodni, apteki itd.).

Każdy więc, kto zamierza obecnie uruchomić przedsiębiorstwo handlowe lub usługowe na Ziemiach Starych, winien skalkulować czas, który upłynie od chwili złożenia podania do chwili uzyskania zezwolenia, biorąc jednocześnie pod uwagę ponadto czas potrzebny na załatwienie formalności w miejscowym zrzeszeniu kupieckim, w wojewódzkim związku zrzeszeń kupieckich i izbie przemysłowo-handlowej. Wypadnie to w sumie z poprzednio wymienionymi czterema tygodniami — około 2-ch miesięcy.

Należy przeto pamiętać o tym, że rozpoczęcie wykonywania czynności nowych przedsiębiorstw handlowych i usługowych na Ziemiach Starych obecnie może się dokonać jedynie po otrzymaniu zezwolenia i odpowiednio do tego trzeba ułożyć sobie plan postępowania przy inwestowaniu kapitału na urządzenie takiego przedsiębiorstwa.

Na zakończenie należy jeszcze dodać, że wyżej omówiliśmy jedynie otrzymanie zezwolenia tzw. ogólnego na każde przedsiębiorstwo handlowe lub usługowe bez wyjątku, natomiast przedsiębiorstwa, które wymagają zezwolenia lub koncesji na podstawie prawa przemysłowego lub przepisów szczególnych, powinny — niezależnie od uzyskania zezwolenia ogólnego — uzyskać zezwolenie lub koncesję szczególną (np. apteki, hotele, restauracje itd.).

mgr B. Gliński.

Zasady symbolistyki

Systematyczne uporządkowanie zachodzących faktów i informacji, dotyczących czynności przemysłowych i handlowych oraz kosztów i rachunkowości jest kwestią pierwszorzędnej wagi.

W pracy biurowej, stanowiącej nieodzowne uzupełnienie całego ruchu przedsiębiorstwa, sprawa jednolitego, znormalizowanego podziału i grupowania materiałów, podlegających opracowaniom, wymaga użycia pewnych skrótów, wyrażanych: literowo, cyfrowo bądź graficznie. W tym celu stosujemy jedną z trzech metod, przeważnie łącznie: symboli, klasyfikacji i schematów bądź wykresów.

Symbol jest umownym znakiem, określającym pewne fakty, czynności bądź przedmioty.

Klasyfikacja jest grupowaniem tychże faktów, przedmiotów itd. w zespoły o wspólnych cechach charakterystycznych.

Wykres jest to wyrażenie graficzne pewnych stanów czy ruchów bądź faktów.

Użycie symboli i klasyfikacji w znacznym stopniu ułatwia stosowanie schematów czy wykresów.

Możemy więc na zasadzie tego określić:

Symbole jako znaki, cechy, litery, cyfry bądź ich grupy.

Skróty — jako skrócone słowa bądź całe wyrażenia.

Symbole graficzne — jako oznaczenia wyrażone w postaci wykresów planów bądź rysunków.

Znaki matematyczne — jako znaki, wyrażające czynności matematyczne.

Symbole matematyczne — jako znaki, cyfry, litery bądź ich grupy, użyte we wzorach matematycznych, wyrażających różne zjawiska.

Klasyfikacja — jako systematyka rzeczy, faktów czy przedmiotów, według której są one grupowane pod określonym kątem widzenia.

Znormalizowane wyrażenie, grupowanie i oznaczenie ma na celu zaoszczędzenie wysiłku myślowego, czasu i wydatków oraz zabezpieczenie przed błędami i omyłkami we wszelkiej pracy umysłowej. Pozwala to na wyrażanie w postaci skondensowanej różnych wiadomości, sprawozdań, poleceń przy zmniejszonym wysiłku wyrażenia opisowego.

Zasady, jakiemi należy się kierować przy układaniu systemu symboli i ich składników są następujące:

Symbol musi służyć wyłącznie dla danego określenia i wyraźnie rozróżniać się od innych.

Symbol musi przedstawiać swoją budową klasę i zasadnicze podklasy, do których należy znakowane zjawisko.

Składnik bądź cały symbol musi zawierać wszystko, co odnosi się do tego zjawiska.

Każdy składnik symbolu ma swoje znaczenie. Zawsze stosuje się pierwszą pozycję symbolu dla oznaczenia ogólnej klasy zjawisk czy przedmiotów, drugą na zasadnicze podklasy i trzecią na podział tych podklas.

Na przykład w klasyfikacji obrabiarek duże litery T, S, W, oznaczać będą: tokarki, strugarki, wiertarki. Duża litera na drugim miejscu oznaczać będzie typ danej klasy obrabiarek a więc „WK" — wiertarki kolumnowe, „WS" — wiertarki stołowe itd. Rodzaj albo wielkość oznacza się na trzecim miejscu literą bądź cyfrą. Na przykład WK—60 oznaczać będzie wiertarkę kolumnową o średnicy wiercenia do 60 mm.

W dalszym ciągu ten sam symbol rozbudowany może określać części składowe danej obrabiarki. WK — 60 — S oznaczać będzie stół wiertarki kolumnowej powyższej wielkości.

Przy tworzeniu symboli trzeba zawsze mieć na uwadze łatwość używania i prostotę budowy, zrozumiałość i łatwość odtwarzania myślowego oraz łatwość przyswajania i zapamiętania.

W jakichkolwiek bądź pracach, ujmowanych na piśmie, gdzie są używane symbole, należy podać je tabelarycznie na wstępie, aby ułatwić czytanie i usunąć niepotrzebne poszukiwania znaczenia symboli w tekście.

Użycie symboli ma na celu osiągnięcie zwięzłości przy pisaniu raportów, różnych dokumentów, zestawień, wykazów itp. Poza tym symbole mają tę doniosłą stronę, że ujednostajniają pewne określenia, które wyrażone w formie słów bądź zdań mogą być przez różnych ludzie różnie ujmowane.

W praktyce stosujemy pięć różnych systemów symbolizacji:

1. alfabetyczny — w którym stosujemy wyłącznie litery albo zespoły liter;
2. liczbowy — w którym stosujemy wyłącznie cyfry bądź ich kombinacje;
3. mnemoniczny — w którym używany symbol odpowiada fonetycznie nazwie przedmiotu bądź zjawiska. Używa się tutaj liter z dodatkiem cyfr dla określenia dodatkowego wielkości czy wymiarów;
4. na podstawie znaków i haseł — w którym stosujemy wyłącznie umówione znaki bądź hasła słowne oraz dźwiękowe;
5. mieszany — w którym każdy symbol wyobrażamy za pomocą liter, cyfr i znaków łącznie.

System alfabetyczny jest najprostszy i może być zastosowany dla przedmiotów czy zjawisk o bardzo ograniczonej ilości. Nie można go używać bez dodatkowego wykazu zawierającego spis oznaczeń. Tego systemu używa się na przykład w kontach buchalteryjnych, dla spisu maszyn i urządzeń, dla pewnych transakcji handlowych itp.

Symbole cyfrowe są również dowolnymi oznaczeniami liczbowymi bądź w chronologicznym porządku bądź według ustalonego klucza czy systemu, w którym liczba jako całość i pojedyńcze cyfry odpowiadają pewnym oznaczeniom. Taki system również nie może być użyty bez wykazu zawierającego spis oznaczeń i służyć może raczej jako stwierdzanie pewnych tożsamości.

Z drugiej strony symbole liczbowe wyprowadzone na zasadzie pewnego określonego systemu klasyfikacji mogą być użyte w szerszym zakresie. Mogą one określić klasę, do której należą pewne zjawiska czy przedmioty i ich przynależność. Pojedyńczy symbol liczbowy może być zastosowany do pewnych odrębnych składników. Na przykład symbol liczbowy jakieś maszyny może zawierać dodatkowy symbol cyfrowy oznaczający jej część składową. Taka metoda posiada dużo stron dodatnich, na przykład przy zamawianiu części wymiennych.

System liczbowy posiada nieograniczoną różnorodność i szeroką skalę zastosowań. Jedyną jego wadą jest to, że trudno zapamiętać, co dany układ cyfrowy oznacza i z tego względu wymaga dodatkowych wykazów przedmiotów, objektów czy zagadnień oznaczonych danymi symbolami cyfrowymi.

Musimy jednak zaznaczyć, że każdy ze znanych i stosowanych systemów wymaga tego rodzaju wykazów. Nawet system mnemoniczny, którego zasadą jest stosowanie liter jako symbolów powstałych od pierwszych liter nazw przedmiotów, nie jest pozbawiony tych wykazów. Przy użyciu w symbolu już trzech czy czterech liter staje się koniecznością sporządzanie dodatkowych wykazów nazw, gdyż pamięciowo staje się już nieuchwytny.

System mnemoniczny oparty na zasadzie pamięciowej i słuchowej składa się zawsze z liter. Pierwsza litera symbolu oznacza zasadniczą klasę czy grupę, do której dany przedmiot, zagadnienie, czynność bądź zjawisko należy. Następna litera albo litery oznaczają dalsze podziały w postaci podgrup, sekcji, działów itp.

Symbole mnemoniczne nadają się przede wszystkim dla oznaczania: pomieszczeń, budynków, półek, przegród, rachunków w kalkulacji kosztów, wyposażeń i urządzeń wytwórczych oraz artykułów sprzedaży. Pamiętać tu należy, że znakowanie tym systemem części składowych (wymiennych) różnych wyrobów jest nie wskazane i tu należy używać systemu cyfrowego.

Zasadę systemu mnemonicznego możemy ująć następująco: Jedna bądź więcej liter oznaczających słowa nazywa się symbolem. Każda litera w tym symbolu oznacza jedno słowo i nazywa się znakiem. Pierwsza litera w symbolu nazywa się zasadniczym znakiem. Ten zasadniczy znak wskazuje na charakter symbolu. Zasadniczo w praktyce alfabet cały rozdziela się na grupy z ominięciem liter I, O, Q. A do E przedstawiają symbole kosztów, wydatków bądź nakładów, E do W przedstawiają symbole produkcji i wyrobów, X do Z przedstawiają symbole konstruowane i ogólne.

Można naturalnie stosować inny podział, ten jednak okazał się w praktyce bardzo dogodny.

Symbole kosztów tworzone są w ten sposób, że określają systematykę rachunkowości, symbole zaś produkcji — analizę procesów wytwórczych. Zdarzają się jednak dość częste wypadki, że dla jednego i tego samego zjawiska czy czynności używane są różne nazwy. Na przykład: „wynagrodzenie pracowników", „robocizna", „płaca". Naturalnie tego rodzaju rozbieżności mogą być usuwane i przy układaniu wykazu nazw, należy jedną z nich przyjąć jako obowiązującą. Ponieważ może się zdarzyć, że w danej klasie podziałowej zasadniczej dla zupełnie różnych czynności mogą powstać te same pierwsze oznaczenia literowe w symbolu, to należy użyć innego wyrażenia, którego początkowa litera byłaby inna. Nie zawsze to jest osiągalne, gdyż dane wyrażenie może nie posiadać synonimu w ogóle. Wówczas stosujemy inną metodę, dopuszczalną w systemie mnemonicznym, a mianowicie wybieramy dla oznaczenia danego wyrazu literę, dominującą w danym słowie. Na przykład w słowie „służba" literą dominującą jest Ł i tę literę możemy użyć, jeśli litera S jest użyta już do innych oznaczeń.

W wypadku, kiedy przy klasyfikacji uzyskamy grupę nie posiadającą wspólnych cech, przywykliśmy używać nazwy „różne". W tym wypadku używamy litery X, tzn. symbolu konstruowanego, przy czym, dla tej grupy nie należy stosować nazwy „różne" a nazwy „nie sklasyfikowane".

Jeśli mamy do czynienia z większą ilością oznaczeń aniżeli dysponujemy literami, wówczas tworzymy pewną grupę lub grupy w granicach liter: V, Y, Z, dla których zasadniczym oznaczeniem będzie jedna z powyższych liter, a następną dopiero ustalać się będzie według istotnych nazw. W ten sposób możemy znacznie rozszerzyć skalę oznaczeń. Na przykład możemy stworzyć grupę „materiały magazynowe" i nadać jej pierwszy symbol V, a dla, przypuśćmy, stali, ustalimy wówczas symbol VS, podczas gdy sama litera S może oznaczać na przykład dział fabryczny „spawalnia". Również odwrotnie możemy stworzyć grupę na przykład „wydziały wytwórcze" i nadać jej symbol zbiorowy Z, wówczas spawalnia będzie miała symbol ZS, a dla, powiedzmy, stali użyjemy symbolu S itd.

Ponieważ dla symbolów konstruowanych mamy do dyspozycji tylko cztery litery: V, X, Y, Z, to zapamiętanie, co one oznaczają, nie przedstawia żadnych trudności.

Przy oznaczaniu wyrażeń, składających się z dwóch lub więcej słów, należy zawsze wybrać słowo dominujące i według niego dobrać symbol literowy, przy czym należy mieć na uwadze stronę pamięciową, tzn. aby z danego symbolu szybko i łatwo móc odtworzyć całe wyrażenie. Na przykład wyrażenie „koszty bezpośrednie" będzie miało sym-

bol B a nie K. Ponieważ operując w zagadnieniach kosztów wiemy o tym bez żadnego symbolu, chodzi więc o to, aby określić, o jakie koszty chodzi, a więc dominującym słowem będzie w tym wypadku „bezpośrednie".

Bardzo często zdarza się, że w symbolach wyżej opisanych należy użyć pewnych kombinacji, ułatwiających odczyt bądź tworzących pewne zespoły symboli.

Na przykład znak — używa się dla określenia brakującej litery bądź liter. Jest to wówczas niezupełny symbol w odróżnieniu od pełnego symbolu bez tego znaku. Dla oznaczenia słowa „lub" używa się znaku „/", a dla „i" znaku „)". W złożonych symbolach używa się kreski — dla określenia, że dany symbol używa się tylko w połączeniu z drugim stojącym za kreską. A więc kreski używać należy powszechnie tam, gdzie chodzi o złożenie pewnej ilości odrębnych symboli, mających wspólne zasadnicze znaczenie.

inż. J. Witowski

Wysokość zasiłków rodzinnych

W Nr 76 Dziennika Ustaw R. P. ukazało się rozporządzenie Prezydium Rady Ministrów do dekretu o ubezpieczeniu rodzinnym, który wchodzi w życie od 1. I. 1948 r. Rozporządzenie to określa wysokość składki na ubezpieczenie rodzinne na 10%. Podstawa wymiaru, zakres, sposób obliczania, termin i miejsce wpłat są analogiczne jak w ubezpieczeniu chorobowym.

Rozporządzenie powyższe nie określa wysokości i sposobu wypłaty zasiłków. Ma to być uregulowane osobnym rozporządzeniem.

Ponieważ rozporządzenie to jeszcze się nie ukazało, Wydział Koordynacji na podstawie informacyj uzyskanych bezpośrednio w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej podaje poniżej następujące zasady wypłaty zasiłków:

1. Zasiłek wynosi:

za jedno dziecko	—	650,— zł	mies.
za drugie dziecko	—	800,— zł	„
za każde następne po	—	1.000,— zł	„
za żonę bezdzietną	—	300,— zł	„
za żonę z dziećmi	—	500,— zł	„

2. Na razie do chwili uruchomienia odpowiedniego aparatu w Ubezpieczalniach Społecznych zasiłki te mają być wypłacane przez pracodawców na rachunek Ubezpieczalni i mogą być potrącane z wpłat, należnych Ubezpieczalni z tytułu składek.

3. Zakłady pracy, które obecnie na podstawie dobrowolnych umów indywidualnych bądź umów zbiorowych płacą dodatki rodzinne swym pracownikom, obowiązane są do wypłacenia pracownikom tylko różnicy, o ile te dodatki umowne okażą się wyższe od określonych na podstawie dekretu o ubezpieczeniu rodzinnym.

Komunikaty i różne wiadomości

Określanie kosztów robocizny przy potwierdzaniu robót budowlanych.

Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 24. 11. 1947.

W związku z uchwałą Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 14. 11. 1947 r., zarządzam:

1. Wszystkie urzędy, przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje podległe Ministerstwu Przemysłu i Handlu, przy powierzaniu wszelkich robót budowlanych zarówno bez przetargu (jeżeli na to pozwalają obowiązujące przepisy), jak też na podstawie przetargów, winny przestrzegać zasady, że zaliczone w kalkulacji koszty robocizny, nie mogą przekroczyć kosztów wynikających ze ścisłego zastosowania postanowień o płacach w przemyśle budowlanym, zawartych w obowiązującym zbiorowym układzie pracy w budownictwie.
2. Dla określenia kosztów robocizny, przy powierzaniu robót budowlanych, należy jednocześnie stosować normy wydajności według obowiązujących przepisów Ministerstwa Odbudowy, o ile nie są one wyraźnie podane w zbiorowym układzie pracy w budownictwie.
3. Powyższe zarządzenie dotyczy również instytucyj i przedsiębiorstw bez względu na ich formę prawną lub organizacyjną, w których Skarb Państwa, za pośrednictwem Ministerstwa Przemysłu i Handlu lub przedsiębiorstwa państwowe posiadają udziały, akcje, względnie, w inny sposób są zaangażowane finansowo.

Przedstawiciele Ministerstwa Przemysłu i Handlu w Zarządach i Radach Nadzorczych tych instytucyj i przedsiębiorstw zobowiązani są do przeprowadzania odpowiednich uchwał Rad Nadzorczych i przestrzegania postanowień tego zarządzenia, przy rozpatrywaniu i zatwierdzaniu zamówień na roboty budowlane.

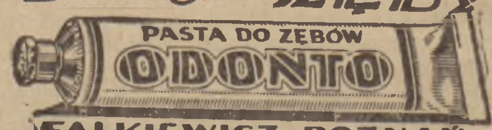
W. Skalski — Zasady inwentaryzowania i bilansowania wyd. VII. Księgarnia Wł. Wilak w Poznaniu.

Profesor Akademii Handlowej w Poznaniu, W. Skalski wydał nowe VII wydanie znanej swej książki p. „Zasady inwentaryzowania i bilansowania w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych państwowych, spółdzielczych i prywatnych". Nowe wydanie jest dostosowane do nowego ustawodawstwa i nowych warunków gospodarczych. Autor omawia znaczenie inwentarza, bilansu i r-ku strat i zysków, wyceny majątku, rezerwy, rozliczenia międzyokresowe, sporządzanie inwentarzy bilansów i rachunków wyników rocznych i miesięcznych. Podaje schematy bilansów i rachunków wyników. Książkę te powinni znać wszyscy księgowi i kierownicy przedsiębiorstw.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego" Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 15,—
Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P." Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR" Polska Agencja Reklamy, Fr. Krajna, Poznań, Fr. Ratajczaka 7. Tel. 30-80 i 91-58 i oddziały Kraków, Rynek Główny 46 — Tel. 503-66
Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16. Tel. 17-66
Toruń — ul. Małe Garbary 2
Katowice — Warszawska 23, skr. poczt. 790. — Tel. 344-08.

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V-4085
Cena numeru 30,— zł, prenumerata kwartalna 300,— zł

Odbito czcionkami Drukarni Wydawniczej Fr. Krajna, Sp. z o. o., Poznań ul. Strzałowa 2a K-0197